

Лекція 3. Нормування учіння та викладання

Умови планування та графік навчального процесу у ВНЗ.

Студентам варто засвоїти, що графік навчального процесу формується, виходячи з таких позицій:

– навчальний рік починається, як правило, 1 вересня і включає два семестри (осінньо-зимовий, весняно-літній), дві екзаменаційні сесії (зимову, літню) та практики. Сукупна тривалість семестрів, екзаменаційних сесій і практик упродовж навчального року (курсу) не може бути меншою, ніж 40 тижнів;

– тривалість теоретичного навчання складає 17 тижнів в осінньо-зимовому семестрі та 18 – у весняно-літньому семестрі (за винятком останнього семестру освітнього рівня);

– тривалість семестрів і дата початку теоретичних (аудиторних) занять можуть бути змінені у випадку проведення навчальних і виробничих практик з відривом від занять;

– тривалість екзаменаційної сесії складає три тижні, однак може бути зменшена до двох тижнів. Інтервал між екзаменами має становити не менше трьох днів. З навчальної дисципліни планувати тільки один вид підсумкового контролю, за винятком наскрізних навчальних дисциплін, які вивчаються впродовж декількох семестрів.

– сумарна тривалість канікул протягом навчального курсу (крім випускного семестру) повинна становити не менше 8 тижнів (у тому числі 2(3) тижні під час зимових канікул), але не більше 12 тижнів;

– для проведення кожної форми атестації здобувачів вищої освіти у графіку навчального процесу виділяється 1 тиждень;

– за весь період навчання має бути виділено не менше 6-ти тижнів на проходження практики з відривом від навчання, яка є обов'язковим компонентом нормативної частини програми підготовки (для освітньої програми бакалавра), 12 тижнів (для освітньо-професійної програми магістра), 18 тижнів (для освітньо-наукової програми магістра). Рекомендується ці тижні планувати як виробничу практику, а навчальні практики планувати за рахунок циклу самостійного вибору навчального закладу.

Варто знати, що у графіку навчального процесу обов'язково визначаються роки (курси) навчання за відповідною освітньо-професійною програмою, на кожний з яких передбачається обсяг теоретичного навчання, види та терміни практик, екзаменаційних сесій, канікул, атестації. У графіку навчального процесу визначаються (відповідно до освітньо-професійних програм) форми атестації здобувачів вищої освіти. Дотримання визначених стандартами вищої освіти форм атестації є обов'язковими.

Навчальний час студента.

Навчальний час студента визначається кількістю облікових одиниць часу, відведених для виконання програми підготовки за освітніми рівнями бакалавра,

магістра. Обліковими одиницями навчального часу студента є академічна година, навчальний день, тиждень, семестр, курс, рік.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить в університеті 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин (надалі «пара»).

Навчальний день – складова частина навчального часу студента, яка не може тривати більше 8 академічних годин.

Навчальний тиждень – складова частина навчального часу студента тривалістю не більше : для освітнього рівня бакалавра -24-26, магістра – 6-16 академічних годин.

Навчальний семестр – складова частина навчального часу студента, який закінчується підсумковим семестровим контролем.

Тривалість семестру визначається графіком навчального процесу згідно з навчальним планом.

Навчальний курс – завершений період навчання студента протягом навчального року. Тривалість перебування студента на навчальному курсі включає час навчальних семестрів, підсумкового контролю та канікул. Початок і закінчення навчання студента на одному курсі оформлюються наказами про переведення з курсу на курс.

Тривалість навчальних семестрів визначається річним графіком навчального процесу, який складається на навчальний рік погоджується керівниками навчальних підрозділів і затверджується ректором до початку навчального року..

Навчальний рік триває 12 місяців, розпочинається, як правило, 1 вересня і для студентів складається з навчальних днів, днів проведення підсумкового контролю, екзаменаційних сесій, вихідних і святкових днів, канікул.

Навчальні заняття в університеті проводяться за розкладом, який повинен забезпечити виконання навчального плану в повному обсязі.

Забороняється відволікати студентів від участі в навчальних заняттях та контрольних заходах, встановлених розкладом, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

Нормування робочого часу викладача, зміст обов'язкових видів роботи.

Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів регулюється законодавством про наукову і науково-технічну та інноваційну діяльність .

Згідно даного законодавства, науково-педагогічні працівники - це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність.

Педагогічні працівники - це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність.

Наукові працівники - це особи, які за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно здійснюють наукову,

науково-технічну або науково-організаційну діяльність та мають відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання.

Згідно ст. 55 Закону України «Про вищу освіту» основними посадами науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів є:

- 1) керівник (ректор, президент, начальник, директор);
- 2) заступник керівника (проректор, віце-президент, заступник начальника, заступник директора, заступник завідувача), діяльність якого безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом;
- 3) директор (начальник) інституту, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом;
- 4) декан (начальник) факультету, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом;
- 5) директор бібліотеки;
- 6) завідувач (начальник) кафедри;
- 7) професор;
- 8) доцент;
- 9) старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист;
- 10) науковий працівник бібліотеки;
- 11) завідувач аспірантури, докторантури.

Основними посадами педагогічних працівників вищих навчальних закладів є: 1) викладач; 2) методист.

Повний перелік посад науково-педагогічних і педагогічних працівників вищих навчальних закладів установлюється Кабінетом Міністрів України. Перелік посад наукових працівників вищого навчального закладу визначається відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Посади педагогічних працівників можуть займати особи із ступенем магістра за відповідною спеціальністю.

Статутом вищого навчального закладу можуть встановлюватися відповідно до законодавства додаткові вимоги до осіб, які можуть займати посади педагогічних працівників.

Педагогічні працівники призначаються на посаду та звільняються з посади керівником вищого навчального закладу. Педагогічні працівники кожні п'ять років проходять атестацію. За результатами атестації визначається відповідність працівників займаній посаді, присвоюються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання.

У ст. 56 Закону України «Про вищу освіту» наголошується, що робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень (скорочена тривалість робочого часу).

Робочий час науково-педагогічного працівника включає час виконання ним навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Робочий час наукового працівника включає час виконання ним наукової, дослідницької, консультативної, експертної, організаційної роботи та інших трудових обов'язків.

Норми часу навчальної роботи у вищих навчальних закладах державної та комунальної форми власності (крім вищих навчальних закладів, що мають

статус національного або дослідницького) визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки за погодженням із заінтересованими державними органами.

Норми часу методичної, наукової, організаційної роботи визначаються вищим навчальним закладом.

Максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника не може перевищувати 600 годин на навчальний рік.

Види навчальних занять, що входять в обов'язковий обсяг навчального навантаження викладача відповідно до його посади, встановлюються кафедрою (предметною або цикловою комісією).

У випадках виробничої необхідності викладач може бути залучений до проведення навчальних занять понад обов'язковий обсяг навчального навантаження, визначений індивідуальним робочим планом, в межах свого робочого часу.

Додаткова кількість облікових годин встановлюється університетом і не може перевищувати 0.25% мінімального обов'язкового обсягу навчального навантаження.

Зміни в обов'язковому навчальному навантаженні викладача вносяться в його індивідуальний робочий план.

Графік робочого часу викладача визначається розкладом аудиторних навчальних занять і консультацій, розкладом або графіком контрольних заходів та іншими видами робіт, передбаченими індивідуальним робочим планом викладача.

Час виконання робіт, не передбачених розкладом або графіком контрольних заходів, визначається у порядку, встановленому університетом, з урахуванням особливостей спеціальності та форм навчання. Викладач зобов'язаний дотримуватися встановленого йому графіка робочого часу. Відволікання педагогічних та науково-педагогічних працівників від виконання професійних обов'язків не допускається, за винятком випадків, передбачених законом.

4. Основні види методичної, наукової, та організаційної роботи науково-педагогічних працівників.

До основних видів методичної роботи науково-педагогічних працівників відносяться:

1. Підготовка конспектів лекцій, методичних матеріалів до семінарських, практичних, лабораторних занять, курсового та дипломного проектування, практик і самостійної роботи студентів.

2. Підготовка рецензування підручників, навчальних посібників, словників, довідників (для педагогічних працівників).

3. Розробка навчальних планів; робочих програм; робочих навчальних планів, робочих навчальних програм.

4. Розробка і підготовка нових лабораторних робіт.

5. Підготовка комп'ютерного та інформаційного програмного забезпечення навчальних дисциплін.

6. Складання екзаменаційних білетів, завдань для проведення тестового контролю.

7. Розробка і впровадження наочних навчальних посібників.

8. Розробка і впровадження нових технологій навчання.

9. Вивчення і впровадження передового досвіду організації навчального процесу.

10. Підготовка концертних програм та персональних художніх виставок тощо.

До основних видів наукових досліджень із звітністю в таких формах:

1. Науково-технічний звіт, дисертація, монографія, підручник, навчальний посібник, словник, довідник, наукова стаття в різноманітних виданнях, заявки на видачу охоронних документів, тези доповіді на конференціях симпозіумах, семінарах тощо.

2. Рецензування монографій, підручників, навчальних посібників, довідників, дисертацій, авторефератів, наукових статей, проектів тощо.

3. Доопрацювання для перевидання монографій підручників, навчальних посібників, словників, довідників.

4. Керівництво науковою роботою студентів з підготовкою: наукової статті, роботи на конкурс, доповіді на конференцію.

Перелік основних видів організаційної роботи науково-педагогічних працівників:

1. Робота у науково-методичних комісіях Міністерства науки і освіти України, комісіях інших міністерств тощо.

2. Робота у експертних комісіях, фахових радах.

3. Робота в спеціалізованих радах із захисту дисертацій.

4. Робота у науково-методичних і науково-технічних радах і комісіях ВНЗ та його структурних підрозділах.

5. Організація та проведення загальнодержавних наукових конференцій, симпозіумів, семінарів

6. Робота з видання наукових і науково-методичних збірників

7. Виконання обов'язків заступника декана факультету(заступника директора інституту), заступника завідувача відділення на громадських засадах.

8. Участь у виховній роботі студентського колективу, виконання обов'язків куратора академічної групи.

9. Керівництво студентським науковим гуртком, проблемною групою.

10. Участь у профорієнтаційній роботі та довузівській підготовці молоді.

11. Участь у підготовці та проведенні студентських олімпіад.

12. Участь в організації та проведенні позанавчальних культурно-спортивних заходів.